Colecții muzicale bizantine inedite

2

Nichifor Cantuniari

Manuscrisul grecesc nr. 129 din Biblioteca „Dumitru Stăniloae” a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei

- ediție facsimilată -

EDITURA UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE MUZICĂ BUCUREȘTI

Nichifor Cantuniari

Manuscrisul grecesc nr. 129

din Biblioteca „Dumitru Stăniloae” a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei

Colecții muzicale bizantine inedite
2

Nichifor Cantuniari

Manuscrisul grecesc nr. 129 din Biblioteca „Dumitru Stăniloae” a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei

- ediție facsimilată -

Îngrijire ediție:
prof. univ. dr. habil. Nicolae Gheorghiță
CS III dr. Cătălin Cernătescu

Volum apărut cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Editura Universității Naționale de Muzică București | 2025

Îngrijire ediție: prof. univ. dr. habil. Nicolae GHEORGHIȚĂ, CS III dr. Cătălin CERNĂTESCU

Expert tehnoredactare, DTP, design copertă: Mirel MIHĂLĂCHESCU

CANTUNIARI, NICHIFOR
Manuscrisul grecesc nr. 129
din Biblioteca „Dumitru Stăniloae" a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei
(ediție facsimilată) / Nichifor Cantuniari.
București: Editura Universităţii Naţionale de Muzică București, 2025

ISMN 979-0-707661-99-4

PROIECT CO-FINANȚAT DE:

Exemplar distribuit gratuit în cadrul proiectului cultural „MACAM (Muzici și afecte la curțile aristocratice moldo-valahe)", cofinanțat de Administrația Fondului Cultural Național.
Proiectul nu reprezintă în mod necesar poziția Administrației Fondului Cultural Național. AFCN nu este responsabilă de conținutul proiectului sau de modul în care rezultatele proiectului pot fi folosite. Acestea sunt în întregime responsabilitatea beneficiarului finanțării.
© 2025 Editura UNMB și Asociația REVIVART. Toate drepturile rezervate.

SCANEAZĂ AICI!

Thomas Apostolopoulos
Ateliere de transcriere
a repertoriilor fanariote
din vechea notație

© 2025 Editura UNMB
Str. Știrbei Vodă nr. 33, 010102 București, România
Email: edituraunmb@unmb.ro
www.unmb.ro | www.edituraunmb.ro

ÎN LOC DE PREFAȚĂ

REPERTORII LAICE PE NOTAȚIE BIZANTINĂ ÎN PRINCIPATELE ROMÂNE (SEC. XVIII-XIX)[1]

Cătălin Cernătescu

Cartea de față constituie unul dintre rezultatele proiectului de cercetare *MACAM (Muzici și afecte la curțile aristocratice moldo-valahe)*, un ansamblu de inițiative culturale derulate între lunile martie și septembrie 2025 de Asociația REVIVART, Universitatea Națională de Muzică din București (UNMB) și Centre for Nineteenth-Century Music Studies (CNCMS), cu sprijinul financiar al Administrației Fondului Cultural Național (AFCN). Lucrarea reproduce în facsimil conținutul manuscrisului gr. 129, aflat la Biblioteca „Dumitru Stăniloae" a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, o colecție de cântece fanariote definitivată în anul 1813, la Mănăstirea Golia, de Nichifor Cantuniari (1750–1830), arhidiacon de Antiohia.

Importanța volumului este sporită de prezența unor însemnări în limba greacă, pe f. 3v, aparținându-i lui Costache Negruzzi (1808-1868), care a deținut pentru o perioadă cartea. Scriitorul nota în 1830: „Aceasta aparține lui Constantin Negrutsi. Cumpărată în Iași, în 1830, cu o sută de groși". Un an mai târziu, Negruzzi dăruia colecția, în spiritul amiciției, profesorului său: „În semn de recunoștință pentru prietenia noastră, (dar de carte) oferit celui mai învățat profesor al meu, Dimitrios din Ithaca. 27 aprilie 1831. C. Negrutsi".[2]

Tipăritura urmărește să faciliteze accesul la una dintre cele mai importante surse muzicale laice din secolul al XIX-lea pentru cei pasionați de investigarea repertoriilor seculare consemnate cu ajutorul notației bizantine. Fiind un remarcabil izvor de muzică veche fanariotă, volumul este conceput ca material de lucru pentru cei care se încumetă să exploreze problematica provocatoare a exegezei repertoriilor laice. Desigur, aceștia ar trebui să consulte mai întâi studiile profesorilor Thomas Apostolopoulos și Kyriakos Kalaitzidis, a căror expertiză în decodificarea repertoriilor profane rămâne de referință[3]. În acest sens, o resursă valoroasă o constituie cele cinci ateliere de transcriere a unor piese din manuscrisul lui Cantuniari, susținute de profesorul Apostolopoulos pentru studenții

[1] Studiul de față reprezintă o versiune concisă a comunicării intitulate „Between Sacred and Profane: Secular Repertoires with Byzantine Notation in the Romanian Principalities", pe care am prezentat-o în cadrul conferinței internaționale de muzicologie „Soundscapes in the Balkans: Rethinking Histories, Reflecting Theories and Ideologies", organizată la Brașov, între 3 și 5 septembrie 2025, sub auspiciile International Musicological Society- RASMB.

[2] Îi mulțumesc pentru traducere dr. Andrei Țârlescu, specialist în paleografie greacă.

[3] Thomas Apostolopoulos și Kyriakos Kalaitzidis, *Rediscovered Musical Treasures: Exegeses of Secular Oriental Music. Part I*, Editura UNMB, București, 2019.

specializării *Muzică bizantină* din cadrul UNMB. Acestea sunt disponibile pe canalul YouTube al Asociației REVIVART, putând fi accesate prin scanarea codului QR de pe pagina tehnică a acestei cărți.

Pentru cei care se apropie pentru prima dată de subiect și doresc să înțeleagă contextul apariției cântecelor laice în manuscrisele psaltice, urmărind mai cu seamă evoluția fenomenului în Principatele Române de la sfârșitul secolului XVIII până spre finele secolului XIX, am dezvoltat, pe parcursul câtorva pagini, o perspectivă introductivă asupra repertoriilor în discuție, menită să trezească interesul pentru lecturi mai aprofundate.

Pentru a înțelege problematica cântărilor profane notate cu ajutorul sistemului neumatic, este esențial să examinăm mai întâi funcția notației muzicale în tradiția liturgică a Bisericii Răsăritene, precum și parcursul evolutiv al repertoriilor profane.

Notația bizantină, cu toate variantele ei istorice, a fost folosită în Răsăritul ortodox aproape exclusiv în scopul consemnării melodiilor cântărilor sacre. Valorificând imnografia oficială a Bisericii, inspirată din texte biblice sau din lucrări hagiografice, melodiile erau menite să accesibilizeze credincioșilor narativul religios bizantin. Din perspectiva muzicienilor medievali, învățarea notației și a repertoriilor liturgice era un proces îndelungat care se realiza întotdeauna într-o cotutelă ce reflecta binomul mundan-celest al așa-numitei simfonii bizantine. Pe de o parte, ucenicul asculta de autoritatea maestrului, care-i transfera treptat suma cunoștințelor sale și îl încuraja să-și formeze aptitudini complexe de scris-citit muzical, pe de altă parte, atât învățăcelul, cât și maestrul, recunoșteau asistența și sprijinul divin în acest proces didactic complicat. Începând cu sfârșitul secolului al XIII-lea, tratatele teoretice încorporează aproape invariabil fraza *Αρχή συν Θεώ αγίω των σημαδιών της Ψαλτικής Τέχνης* [Început cu Dumnezeu cel Sfânt al semnelor Artei Psaltice].

Pentru funcția importantă de a comunica oamenilor tainele dumnezeiești, către jumătatea secolului al XIV-lea notației bizantine i se atașează înțelesuri teologice profunde.

De pildă, teoreticianul Michael Vlemmydis[4] proiectează asupra neumelor o simbolistică mistică. Semnele muzicale devin reprezentări ale Sfintei Treimi, ale lucrării lui Iisus Hristos în lume și ale altor evenimente biblice. Cu toate că tratatul nu a fost intens copiat, fiind mai degrabă un eseu filosofic asupra muzicii, deci fără o prea mare utilitate practică pentru cântăreții din strane, este de presupus că lucrarea unui cărturar de talia lui Vlemmydis nu a fost ignorată în epocă.

În pofida funcției consacrate de vehicule sonore ale revelației dumnezeiești, la sfârșitul sec. XIV și începutul sec. XV și mai ales după căderea Constantinopolului, muzicienii ecleziastici au început să folosească notația bizantină pentru a consemna în manuscrise, uneori, la finalul repertoriilor liturgice, melodii cu texte profane, numite muzici seculare sau *exoteriki mousiki.*[5] În acest context, prezintă un deosebit interes faptul că unii dintre copiștii colecțiilor în care se regăsesc aceste piese erau preoți sau

[4] Nicolae Gheorghiță, „Dimensiunea teologică a semiografiei muzicale bizantine. Tratatul lui Michael Blemmydes", în: *Chinonicul duminical în perioada post-bizantină (1453-1821). Liturgică și muzică*, Editura Muzicală, București, 2007, p. 113-119.

[5] Kyriakos Kalaitzidis, *Post-Byzantine Music Manuscripts as a Source for Oriental Secular Music (15th to Early 19th Century)*, trad. Kiriaki Koubaroulis și Dimitri Koubaroulis, Ergon Verlag Würzburg, 2016, p. 17.

monahi, deci slujitori ai Bisericii, pentru care, cel puţin aparent, transcrierea cântecelor lumeşti cu ajutorul neumelor nu genera neapărat o dilemă de moralitate creştină. Odată deschisă posibilitatea consemnării cu succes a unor cântări care, deşi situate în afara sferei sacrului, nu au întâmpinat niciun fel de reacţie prohibitivă din partea liderilor Bisericii, interesul faţă de transcrierea acestor repertorii a devenit din ce în ce mai mare.

În paralel cu notarea unor creaţii culese, unii compozitori de muzică sacră şi-au exersat talentul şi în zona muzicii profane. Către 1770, unul dintre marii creatori de muzică de strană, Petros Lampadarios Peloponnesios (c. 1735 – 1778), alcătuieşte cele dintâi colecţii care conţineau exclusiv muzici profane. Printre primele surse în care sunt notate astfel de repertorii se numără ms. gr. 927 de la Biblioteca Academiei Române din Bucureşti (BARB), atribuit lui Petros. Dacă în alte caiete autografe a compilat creaţii personale şi cântece otomane de la curtea sultanală, Peloponnesios a dedicat manuscrisul gr. 927 muzicilor fanariote.

Un alt autor de cântece de lume pe notaţie bizantină, familiarizat cu opera non-religioasă a lui Petros Lampadarios, este arhidiaconul Nichifor Cantuniari (1750-1830) din Antiohia, care a alcătuit la mănăstirea Golia din Iaşi, în 1813, una dintre cele mai extinse colecţii de muzică fanariotă - ms. 129, aflat actualmente în Biblioteca „Dumitru Stăniloae" a Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei.[6]

În Principatele Române, repertoriile inspirate de cele fanariote şi denumite generic cântece „de lume", au fost îmbrăţişate cu entuziasm de cântăreţii de strană din metropole (Bucureşti, Iaşi), care au început să le transcrie în manuscrisele muzicale la începutul secolului al XIX-lea.

Pe lângă traduceri ale unor piese greceşti, cântecele de lume de limbă română valorifică poemele unor literaţi autohtoni care provin din înalta societate, precum Ienăchiţă Văcărescu (1740-1797) sau Costache Conachi (1777-1849). Numeroase creaţii ale celor doi cărturari au fost incluse în colecţii psaltice, cu menţiunea explicită a funcţiei lor profane, non-liturgice. De exemplu, ms. rom. BARB 3244, o mică culegere de piese profane pe notaţie psaltică, numeşte aceste piese „irmoase vesele care se cîntă după masă" (f. 1r).

Între iniţiativele notabile de conservare a unor repertorii care nu reuşiseră să fie fixate în scris se distinge efortul lui Anton Pann (1796/7-1854), celebru compilator şi autor de cântece de lume, care, încă din 1830, îşi exprima intenţia de a salva pe calea tiparului textele unor piese pe care oralitatea le deformase până la a deveni greu recognoscibile:

> Însă aceste versuri neavându-le tipărite, din mână în mână şi din auzite spuindu-le, atât le smintise din calea lor încât mai nici un înţeles nu avea[u] într-însele. Pe aceste[a] în acest chip eu văzându-le, m-am îndemnat şi, pe cât am putut, culegându-le, le-am îndreptat. Şi ca să nu rămâie puţina mea osteneală în deşert, le-am dat în tipar dimpreună cu glasurile lor alcătuindu-le pe meşteşugul musichiei, alăturând şi câteva versuri politiceşti, care socotesc că nimănui nu vor fi spre vătămare.[7]

---

[6] Vezi John G. Plemmenos, „The Greek Contribution to the Development of Romanian Music: the Case of Nikephoros Kantouniares of Chios", în: *Acta Musica Byzantinae* 9, Centrul de Studii Bizantine Iaşi, 2006, pp. 135-154.

[7] *Versuri musiceşti ce să cîntă la Naşterea Mântuitoriului nostru I[isu]s H[risto]s, şi în alte sărbători ale anului. Compuse de Anton Pan[n], profesorul de musică al Şcolii Naţionale din Bucureşti. Tipărite în privilegiata Tipografie din Bucureşti, 1830.*

Neobosit culegător de folclor urban şi un înzestrat compozitor în genul cântecelor de lume, Pann tipăreşte începând cu 1852 şase broşuri care alcătuiesc „Spitalul amorului sau Cîntătorul dorului". Această amplă colecţie cuprinde 174 de piese, unele culese din tradiţia orală, altele compuse pe versurile unor poeţi ai vremii, pe care, de regulă, nu-i nominalizează. Pentru a explica omisiunile auctoriale şi a preîntâmpina eventuale acuzaţii de plagiat, Pann include o notă concisă în care condamnă totodată însuşirea nelegitimă a drepturilor de autor asupra unei lucrări, o practică firească în epocă, de care încearcă să se delimiteze:

Către domnii poeţi ai poemelor celor noi care se adaogă la toată broşura

Domnilor!

Nu socotiţi că pentru ca să mă fac stăpîn peste poemele Dumneavoastră am alăturat dintr-însele în aceste broşuri, ci numai ca să le fac nemuritoare, compuindu-le melodia deocamdată pe Note Bisericeşti, ca să rămîie ne-uitate Modurile lor după veacuri. Pentru care, după părerea mea, socotesc că nu mă veţi învinovăţi. Iar dacă nu vă voi însemna numele fiecăruia la Poema sa, nu este vina mea, ci a celor ce le place să se facă plagiari şi în locul numelui Poetului scriu pe al său, spre a amăgi pre cei ce îi cred.[8]

În timpul lui Pann, ideea de *authorship* se dovedeşte a fi destul de flexibilă, lipsită de rigiditatea impusă de normele moderne ale proprietăţii intelectuale. De altfel, circulaţia intensă a motivelor, versurilor şi melodiilor a dat naştere, inevitabil, unor fenomene ca anonimizarea unei lucrări sau atribuirea eronată a paternităţii unor creaţii. În acelaşi timp, această flexibilitate a fost însoţită de o serie de practici care au contribuit la diversificarea repertoriilor de lume. În acest sens, un rol important l-au jucat diferitele forme de împrumut şi adaptare, precum reutilizarea textului unei melodii pentru o nouă compoziţie sau, invers, asocierea unei melodii deja cunoscute cu un text diferit.

În timp ce majoritatea pieselor abordează tematica sentimentală, un procent relativ redus explorează ritualurile sociale asociate cu viaţa urbană, precum convivialitatea, distracţiile cotidiene şi formele de petrecere a timpului liber. În această categorie se înscriu şi cântecele de lume cu tematică bahică, uneori provenite din surse surprinzătoare. Un exemplu remarcabil de astfel de sursă este o lucrare parodică, datând din jurul anului 1836, scrisă probabil de un slujitor al Bisericii. Este vorba despre „Canonul beţivilor" (ms. rom. BARB 4309)[9], o versiune satirică a unor secvenţe liturgice, concepută ca o critică acidă la adresa celor căzuţi în patima beţiei.

Textul satirei este alcătuit după tiparul utreniei bizantine, imitând cântările-model din Canonul Buneivestiri, dar substituind solemnitatea religioasă cu ironii incisive despre excesele bahice şi comportamentele necucernice asociate acestui viciu:

Canonul sau lauda celor ce nu le place apa, care să cîntă de la vremi peste tot anul

Podobie glas Δ (4): *Ανοίξω το στόμα μου*, pe Δ (4), fără irmos

Stih: Bucură-te, cunoscătorule al vinurilor după feţe, bucură-te.

Cînd văz faţa vinului că este bună şi profiră, frumoasă şi roşie, îmi saltă inima, bucurîndu-mă, îmi lasă gura apă de pofta băuturii, de dorul suptului (ms. rom. BARB 4309, f. 2r).

[8] Anton Pann, *Spitalul amorului sau Cîntătorul dorului*, broşura I, ediţia a II-a, Bucureşti, 1852, pp. 7-8.

[9] Despre această lucrare vorbeşte mai întâi N. A. Ursu, „În laboratorul literar al lui Anton Pann", în: *Studii şi cercetări lingvistice*, 1993, anul 44, nr. 3, pp. 263-269.

Autorul satirei desluşeşte tâlcul moral al neobişnuitului canon pentru cei ce s-ar putea indigna de o asemenea creaţie:

Că de s-au şi făcut canon beţivilor, însă în chip spre rîs şi spre batjocură s-au făcut, ca tot omul văzînd lucrurile cele necuvioase care curg din beţie, să se ferească tare de băutură multă ca să nu să facă de batjocură şi de rîsul oamenilor (ms. rom. BARB 4309, ff. 9v-10r).

Canonul menţionat, copiat în colecţii încă din 1823 (ms. rom. BARB 4833), constituie, probabil, sursa lucrării versificate a lui Anton Pann, „Îndreptătorul beţivilor" (1832). Această lucrare, cu caracter moralizator şi umoristic, pare să fi inspirat şi câteva piese din „Spitalul amorului", precum „Nimic nu-i ca vinul" sau „Bine este totdeauna să bem".

Fără a fi neapărat acaparate de erotism sau trivialităţi, cântecele de lume se remarcă prin diversitate tematică, orientându-se şi către subiecte mai serioase, precum patriotismul - adesea exprimat într-un registru uşor xenofob -, anxietatea post colonială sau dinamica geopolitică a regiunii. O piesă aflată în ms. 181 de la Arhivele Statului din Iaşi, un codex din prima jumătate a secolului al XIX-lea, relatează o situaţie de agresiune statală, încheiată cu o pace impusă şi cu cedări de teritorii, într-un mod care aminteşte izbitor de evoluţia unor conflicte contemporane:

Că acest mare bărbat/ Fiind cel întâi de sfat/ Ministru împărătesc/ Şi feldmar[e]şal ostăşesc/ Vitejilor cel mai mare/ Al Rusiei cel mai tare/ De care-ntr-această vreme/ Mulţi siliţi sînt a se teme/ După ce s-au ostenit/ Ca un comandir vestit/ Şi-au supus, şi-au biruit/ Şi cetăţi au risipit/ [...] Au prins într-acele străji/ Vrăjmaşii lui cei mai viteji/ Şi-au cerut să facă pace/ Neavînd ei ce mai face" (ms. rom. ANI 181, ff. 20v-21r).

Melodiile din colecţia de la Iaşi au fost culese, alcătuite şi exighisite de ierodiaconul Nectarie Frimu (†1856), ajuns ulterior episcop vicar la Huşi. Fiind şi moldovean, dar şi călugăr, muzicianul şi-a îndreptat atenţia atât spre piese care amintesc de plaiurile natale („O, Moldavie, iubită"), cât şi spre creaţii care reflectă viaţa monahală - tematică rar întâlnită în sursele laice - precum „O, preafrumoasă pustie" sau „Pe valea mănăstirii".

În timp ce colecţia lui Nectarie Frimu nu s-a bucurat de popularitate în Moldova, tipăritura lui Anton Pann a circulat intens pe parcursul secolului al XIX-lea. Ucenicul braşovean al lui Pann, George Ucenescu (1830-1896) a continuat eforturile începute de acesta, augmentând considerabil repertoriul cântecelor de lume. Ms. rom. BARB 3497, definitivat către 1880, este cea mai extinsă colecţie de limbă română de acest fel, numărând peste 1100 de pagini şi conţinând nu mai puţin de 567 de piese.

Concluzii

Repertoriile de muzică profană notate cu ajutorul sistemului neumatic bizantin reflectă o cultură muzicală dinamică, în care graniţele dintre fluiditatea tradiţiei orale şi rigiditatea codificării scrise sunt constant supuse unui proces de negociere şi reinterpretare. Implicarea muzicienilor ecleziastici în procesul de transcriere şi transmitere a muzicii de lume indică o relaţie mult mai complexă între cultura sacră şi cea profană decât se presupune în mod obişnuit. Această interacţiune a favorizat

circulația și diversificarea repertoriilor, fără a compromite autoritatea spirituală a notației bizantine. Cântecele notate în acest sistem oferă o perspectivă valoroasă asupra mentalului și sentimentalului epocii, abordând teme variate, de la dragoste, la critică socială și patriotism. Aceste creații funcționează ca veritabile documente culturale, completând sursele istorice și literare ale secolului al XIX-lea și contribuind la o înțelegere mai nuanțată a imaginarului individual sau colectiv. Aducând în prim-plan o zonă de nișă a creației muzicale, studiul acestor repertorii este esențial pentru înțelegerea peisajului sonor al epocii moderne timpurii.

BIBLIOTECA
MITROPOLIEI IAȘI
Fond
Nr. 129

Καὶ τόδε τέκνα Κωνσταντῖνε Νεγρέπη.
ἀγαπητὲ ἐν Ἰασίῳ 1830. ΜΓ' Ἰουλίου κζ

Κωνσταντῖνε σὲ γνωρίσουν τὰ ἔργα σου, ἐδωκέ σε
τῷ Καθηγητῇ τῷ περὶ Διδασκάλων Ἀκριβείας
Ἰωαννίνων - 27. Φευρουαρ. 1831.
Κ. Νεγρεπόντης.

Ἐμαυτὸν, σαρκικὸν, ὄντα μετεμφύτευτον ἐν ὁμοιώματι θανάτου αὐτοῦ, συνταφέντα αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ὡς ἐξαναστάντα ἐκ νεκρῶν, ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ἰωάννου.

Ἐν τῷ Χριστῷ ὑπὸ σεβασμίας μονῆς τῆς Ἰουλίτας.

Ἰούλιος 1813

Ὁ ἡγούμενος Συμεὼν ὁ ἁμαρτωλός.

Καὶ ἄλλο πλῆμα νικηφόρο ὑπάρχει,
ἀρχιδιαπόντιε αὐλιοχείας,
ἅλινος ὑπάρξ περίφημος ἐκ χίου.

10

14

14

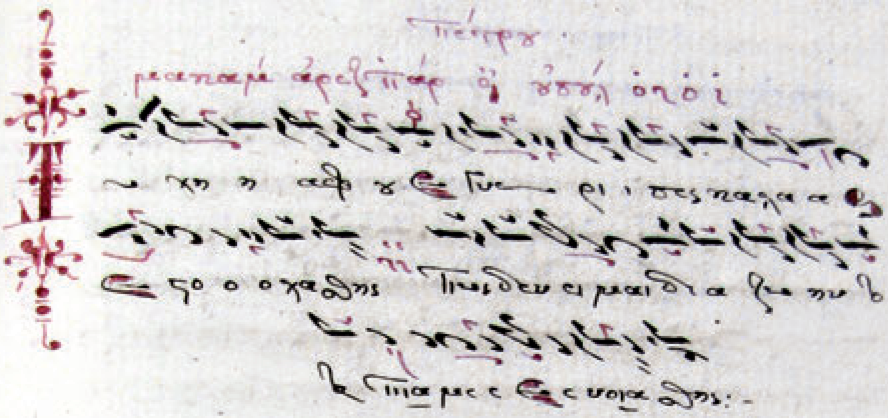
15

17

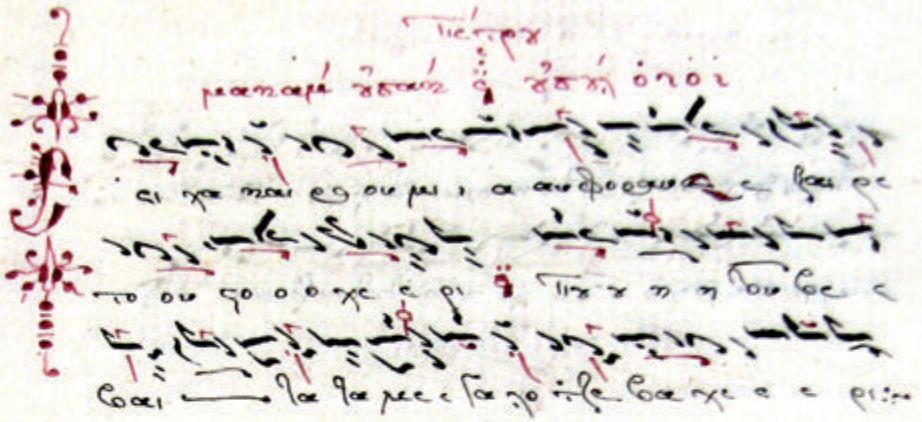
23

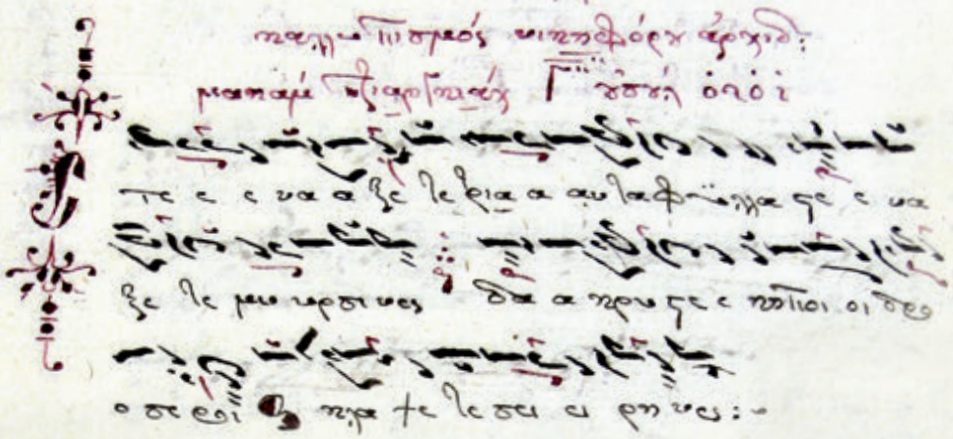
42.

κ' ἐφύλαττες τὸ στῆθος σου καθὼς [illegible] ,
κ' ἔδειχνες σπλάχνον ἀπ' ἐμέ , ἐκεῖνο σοῦ ποθοῦσα .
τώρα σκὸ μὲ χωρίζεις , γλῶσσα ἀπὸ [illegible] ,
ὅσα καλὰ κατάφερες ἀπ' ἐμέ , ὅλα [illegible] χαμένα .
αὐτὸ ζοῦ τὸ ἔλεγες ὅσο [illegible] ,
κ' ἔστειλες τὸ [illegible] · ὄχι πῶς μὲ ἐλυπήθης .
μοῦ [illegible] πῶς ἐγώ , σκὸ [illegible] γιὰ νὰ ζήσω ,
[illegible] τοῦ [illegible] πῶς θὰ τὸ [illegible] .
γ' ὅσο καιροὶ σοῦ [illegible] αὐτοὺς σκὸ νὰ [illegible] ,
ἡ [illegible] θάνατον [illegible] · [illegible] ,
ὅσο σκὸ [illegible] μετὰ [illegible] ,
νὰ τὸ [illegible] [illegible] , τὸ [illegible] μέσα .
γιὰ [illegible] κ' ἐγὼ [illegible] θὲ νὰ [illegible] σου ,
[illegible] νὰ ἔλθῃ , γιὰ νὰ [illegible] :-

Ff. 34r-38v sunt nescrise și au fost omise din ediția de față.

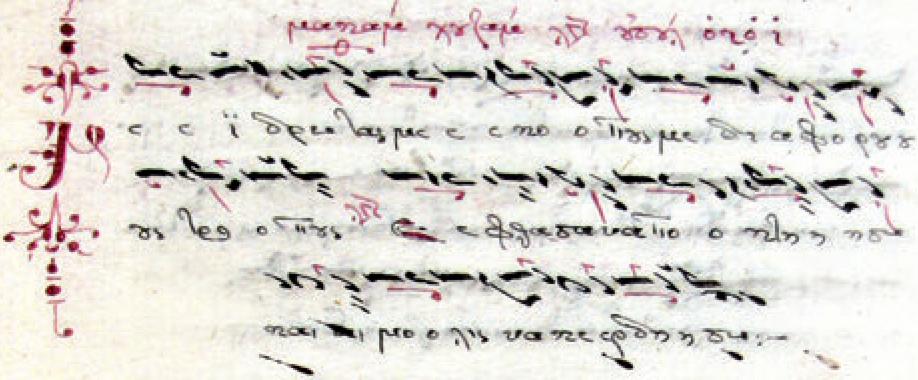
εἰσβύσατε τὰ ὠτάκουστα μου, ἐκλάβετε τὸ ἐνώτιόν μου,
καὶ τῶν ἐμῶν ἐνσπλάγχνων, περιφραύσατε ἐμπεσόντες.
μαινοφορεῖτε νάρκωσαι, μαινοφορεῖτε νεῦσαι,
ἡνάδε αὐδὸς ἀκούσατε, βοαχῇ φολβάμενοι ἐκ κόνης.
ὁ δάσκαλος, ὁ ἄγγελος σᾶ ἔμπλεα βοᾶβαι,
μὲ ἐβδέλυσε τὸ αὐδός μου, μὲ τὸ σπληρεύ ὀφθαλμοί.
ὀρθοκερμίδιε μὲ ζέμλα, σᾶ ὄψες τὸ κουφάες;
σᾶ ἤκλεν ἢ σπαίλης σα; σᾶ ἠ ἀκλεοδόλφες;
ἢ χάες ζυὲκεσόδκεν, νεκεσόδκεν λὲ μέρη·
μακεσόδκεν λὲ δεῖγκλε, βκεν ὀκὺ ἐμεὸ ἀεῖκε.
βκεν ὀκὺ μὲ ἀεσόμους, βκεσὲ ὁ ζκεναμμεὸ μεν·
τὸ ἀεῖκ, τὸ οἶκ, λὲ ὀκέκεκε, τὲ ὁ ἐκμεκεεὸ ἐκεῖμεν:~

*Ff. 43v-46v sunt nescrise şi
au fost omise din ediția de față

Conținut generat de AI

51

Πέτρου

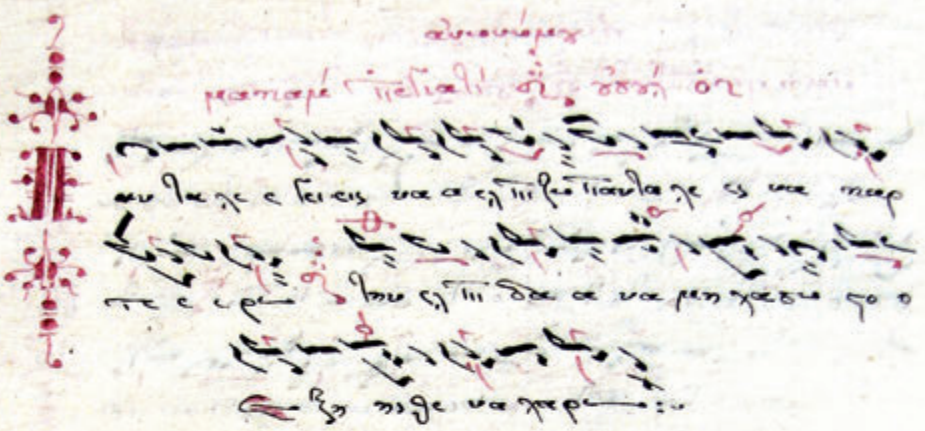
νὰ βάλλω ἀς τὸ χέρι ἕνα [illegible] νέον ·
κ' ἐγὼ ἀς τοῦ κεφαλιοῦ μου, [illegible] τ' ἐσθητικοῦ μου ·
πόσον νὰ ἠμποροῦσα ἀς αὐτόν [illegible] νὰ ζήσω,
νὰ μὴ ἔχω ὡς [illegible], κανένα ὡς [illegible],
[illegible] μουσικά · πολλὴν ἁρμονίαν ;
ὑπερμουσικὸ [illegible], γλυκὰν [illegible] τὸ κλαδί ·
ὄργανα τὰ [illegible], ἀς ὅλα [illegible],
[illegible] [illegible] τὰ [illegible], [illegible] [illegible] ·
[illegible] μόνον μὲ [illegible], μετὰ [illegible] μὲ [illegible],
[illegible] [illegible] ἡ [illegible], [illegible] ἔχω [illegible] ·
[illegible] τ' [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible], μὲ [illegible] [illegible] ·
[illegible] [illegible] ἡ [illegible], νὰ [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] μὲ [illegible] νὰ [illegible] [illegible] ·
ὄργανα [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] τὸ [illegible] μου ἡ [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] νὰ [illegible] [illegible] [illegible] ·
μοῦ τ' ὅλ' [illegible], νὰ [illegible] ὅσον [illegible] :~

60

Τὰ ἀνθολογηθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ Διδασκάλου ἐκ τοιούτων ἐστί:—

ἐκ τῶν ἄκρων δάκτυλα ,
ἐξεσκαμμένος ἡ ὑπόστιξις .
ἐξέχασε νόμον ἐσχηματισμένης ,
ἀπαίσιον μάγουν ἀποτετυπωμένης .
ὑπόπτευτος ὑπόκωφος ,
ὁλῶν ἐγίνετο ὄνειρα ,
ἀνάγνωστος ἀνάγνωστος ,
ἐξεφάνησαν ἐν ἀνάσσαις ἐόντες .
ἀπεκτονημένα ἐν ὀθονισμένοις ,
ἀνεκκαυματοποιημένοις .
ὑπὸ ἀνέμου ἐκλεκτοῦ ἀνεμισμένου ,
ἐν ὑάλῳ κενῷ, ἀναπεφυκότι ἄνεν .
ἀπὸ ζώνης καὶ ἐπάνω ἦν ἄνθρωπος ,
ὑπὸ ἀνθρώπου ἦν ἀνάνθρωπος .
ἀπὸ ὑπερκειμένου ἦν ἀναπεφυκώς ,
ἀπὸ ὑπερκειμένου ἦν ἀναπεφυκώς .
ἀνθρώπου ἀνάνθρωπος ἐξεφάνη ,
ἀνάνθρωπος ἀνθρώπου ἐξεφάνη .
ἀνθρώπου ἀνάνθρωπος ἐξεφάνη ,
ἀνάνθρωπος ἀνθρώπου ἐξεφάνη .
ἀνθρώπου ἀνάνθρωπος ἐξεφάνη ,
ἀνάνθρωπος ἀνθρώπου ἐξεφάνη .

62

69

125

Ὁ πρέσβυς αὐτὸς ἐστὶ ζῶντος,
ὃν σοφοτρόπου μέσου ἐσφύρας·
πρὶν ἢ τὸ σύμπαν ἀφεκτέσσῃ,
πρὶν ἢ τὸ χέρσαι σφ' ἢ ἀβύσσῃ,
ἔσσα ἑκάστου ὅπου γραφεῖ·

ὄφρα νέαι ὄσσοι ὦσι,
βίβλοι μεόνων ἀναγνῶν,
πρὶν νὰ μὲ μεγαλονόησις,
ὅπαν ἔλθῃ καλλιτεύσῃ,
ἐμοῦ μεσούσης τοῦ κακοῦ :-

8.

Σαν ήβρα μπεστής γυναίκες μονομιάς μαζεύτηκαν .
σαλώνι βαρμένο κανατάκι αφτιάς .
όλα μεσερλήκι μαρίνο άφτιαστής .

καπάκι .

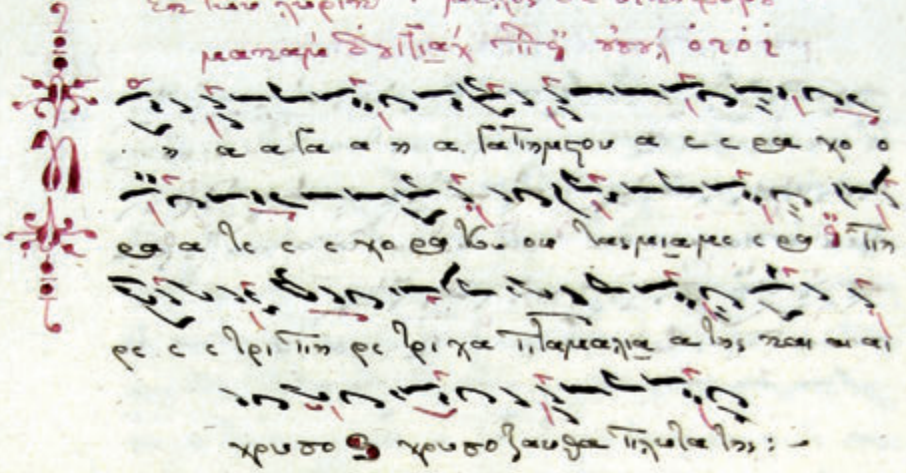
Ξύστρε ξύστρε κόμπε κόμπε ξύλο ξύλο .
σκάψτε σκάψτε κόψτε κόψτε ξύλο ξύλο :-

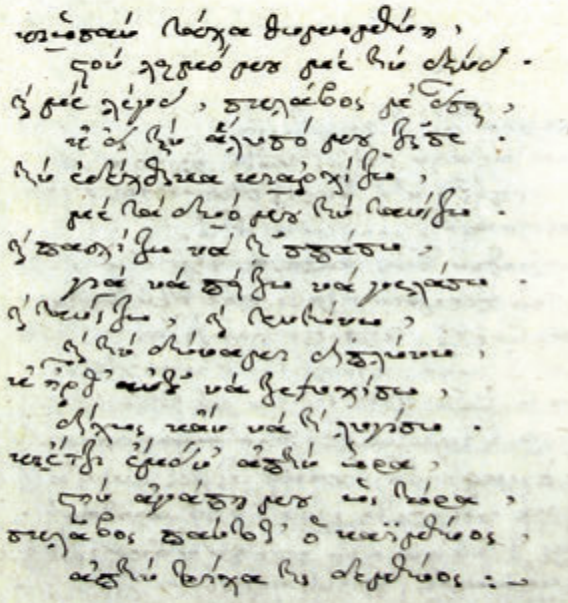
Ο αϊλός , ο γυφτιάς .

Γ ια βρώμα εύγα , εύγα νά σε φας ,
μεσάτρα νά σέ δώσω , νά φύγεις γρήγορα .
γιά γιά νά φύγεις όσο μπόρεσες ,
σκόνα ό καθείς σα , γ'μές καρτέρει .
νά φύγ βρώμα νά φύγ , όλον φαΐ ένα ,
φωτ φέσκαρον χαβάνι , χαβάνι μεσανιό .
σε καρτέρει ξύλο βρώμα μες σπί ,
νά λαμπαδιάσ ,
μ' καρφάλι σε βγάλω , κατόσε χαπάκι .
μούνα βρώμα μούνα , κόνασε κανείς ,
ζωή κυβάλα αϊλα ,
καλίβη κέ ν καρφάλε μες μεσίν σε νά σκάβ .
μεσύ φαΐ βρώμα μεσύ φαΐ , γ'βά μεγάλη ,
ξύλινον σκαμνάκι βρώμα , γ'βέ νά σκαφτής :-

***Ff. 81v-85v sunt nescrise și au fost omise din ediția de față**

163

182

Ταμιείου · Ὁσιομυρεψικὸν ἀπολυτίκιον ·
μεσοπαρὰ σταυρέλαιος μὲ μελισσοκήρινα κηρία ·

[illegible]

εἰς ἕνα νεκροταφεῖο · Ὁσιομυρεψικὸν κοντάκιον ·
μεσοπαρὰ σταυρέλαιος κηρία ·

[illegible]

εἰς τὴν ἀναληψιάτικη · Ὁσιομυρεψικὸν [illegible] κηρία ·

[illegible]

ἐντεῦθεν κηρία ·

[illegible]

***Ff. 97v-101v sunt nescrise și au fost omise din ediția de față**

105

200

106

202

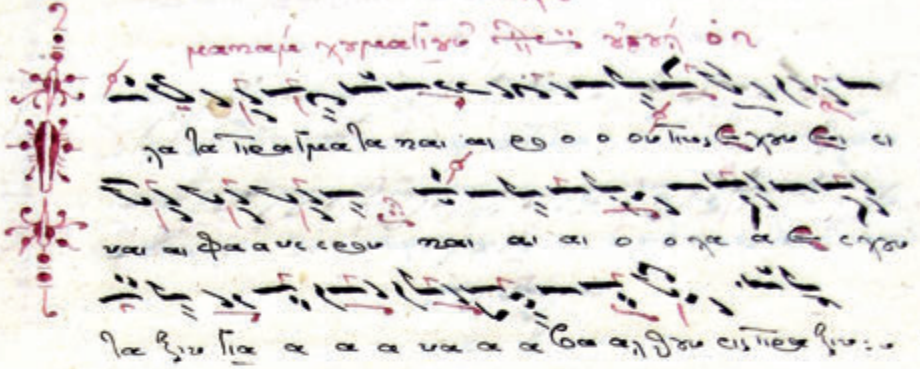
203

206

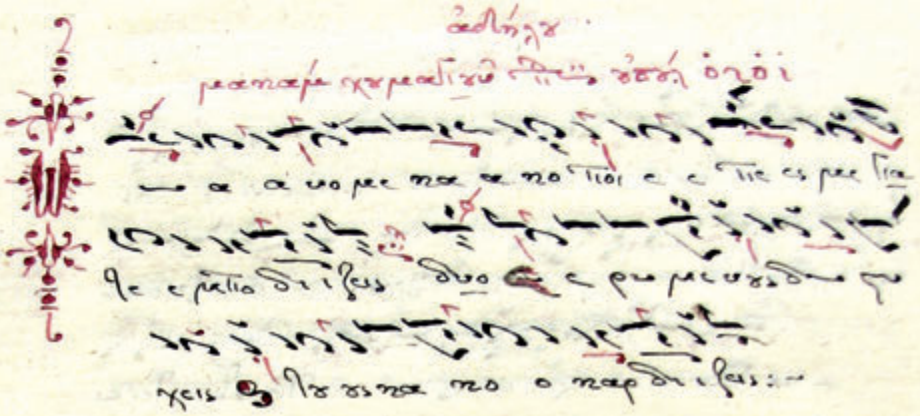
209

Θεσσαλονίκου · Νόμισμα ασημένιο .

μεσαιωνικὴ ἀσημένια δεκάρα .

111

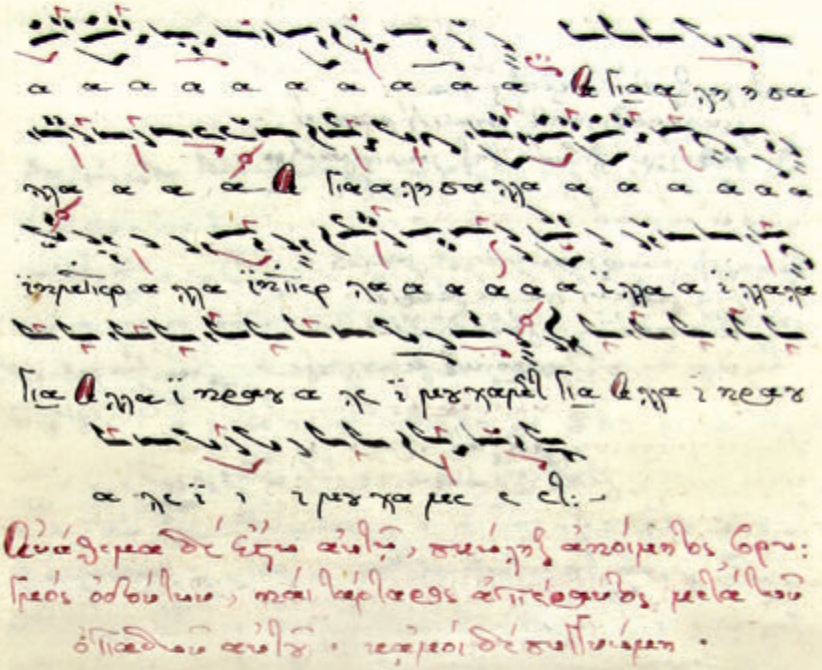

217

σαν τάχα σημαδεύοντας, του κόσμου να απλώσῃ,
γ' ἐπομένως ἔξαφνα να του σπαραχτούσῃ;
Βαχ! πού σύ ἡ προσχέσαι;
θέ να τας επιθέσῃς.
το χρόνου στε με εβρέθησεν ολ' εν [illegible]
ωκεανού δυστυχισμού, όλου του [illegible]
αχ! πόσου πόθου τις πόθη
επήγες να επιστρέψῃς;
ο βίος μεν για έβαλε να βουλισθῇ το κύμα,
γ' κυλώντος του σπαραγμού να μέσ' [illegible] θύμα.
Βαχ! γ' σε για άλλο τίποτε,
τα πάντα σπαραχτικά.
σπρώ σε σπαρακτικού ποτέ, γύρισε να κοιτάξῃς,
με φοβηθῇς. με φοβηθῇ όλ' για να αγκαλιάξῃς.
οι γενναιμοί τ' [illegible].
σπρώξα του κατεβάσθηκε. βάρ, βαϊ, βαϊ
θα καταχράσθης [illegible] το χρέη,
γ' ήλιο ν' ανακατευθῇ κι έρμο απ' το βάθη.
είναι η μόνου όμορφα;
μάσμου σύ πόρτα. αχ. αχ. αχ.
σπρώ τ' ερωτάξῃ; τ' γνωρίζω; η μόνος μεν παιδίζω;
από του άλλου [illegible] επήγα;
είναι για [illegible],
[illegible] τα βάθη. αχ. αχ. αχ.
μεγάλη η [illegible], [illegible] ο θάνατος,
γ' [illegible] ο κόσμος.
βαθύκαρμενου το χάος. αχ. αχ. αχ.
βαθύκαρμενου το χάος. αχ. αχ. αχ.
δεν σύ επήρε [illegible].
σ' όλα [illegible]. βαχ. βαχ. βαχ :–

220

222.

Ff. 117r-119v sunt nescrise și
au fost omise din ediția de față.

120

229

121

231

233

234

123

238

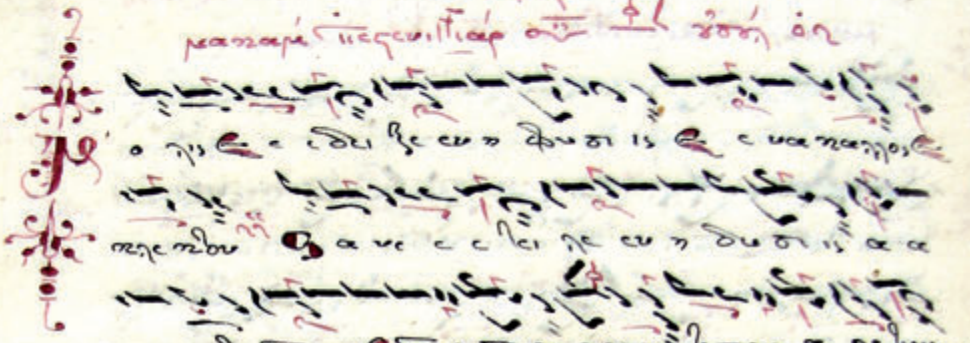
125

239

240

245.

246

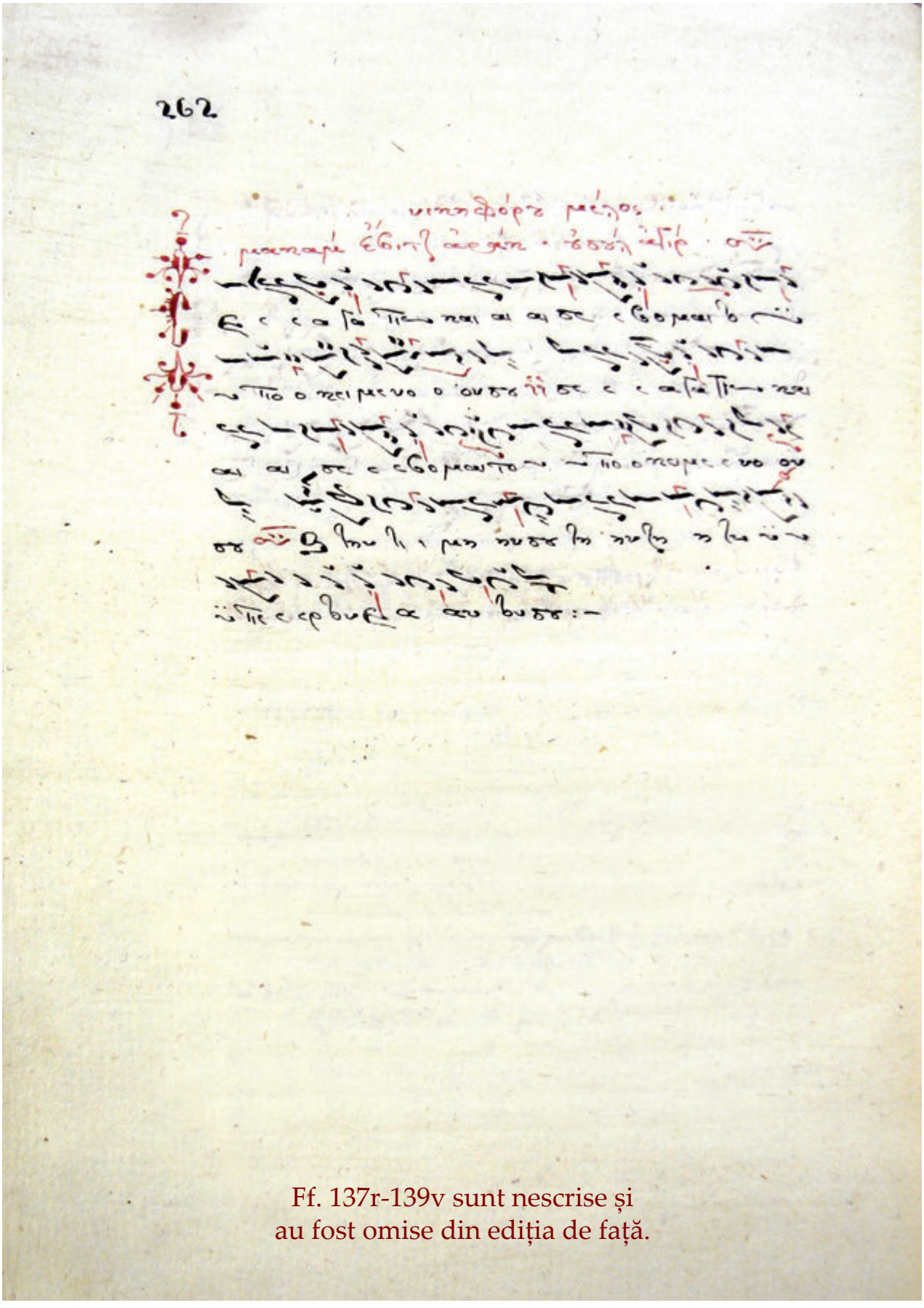
252

132

223

260

Ff. 137r-139v sunt nescrise și
au fost omise din ediția de față.

141

271

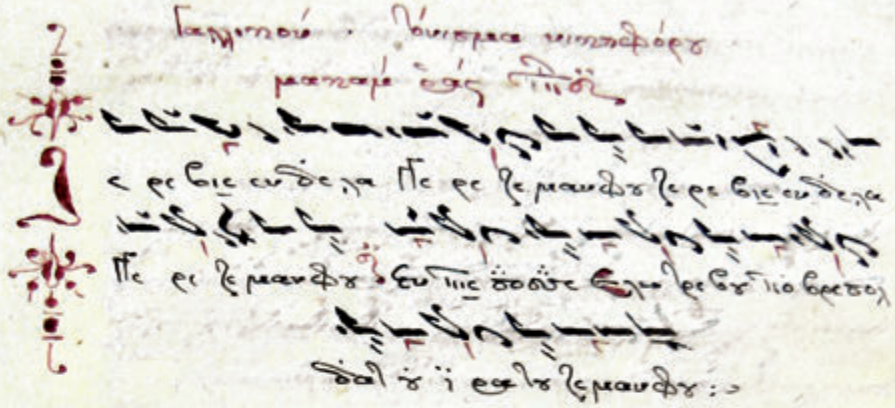

143

275

280

287

[illegible]
[illegible]

τοῦ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

τοῦ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] :–

[illegible] στίχοι [illegible] εἰς τὸ αὐτὸ [illegible]
[illegible] τοῦ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

τοῦ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

τοῦ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

τοῦ

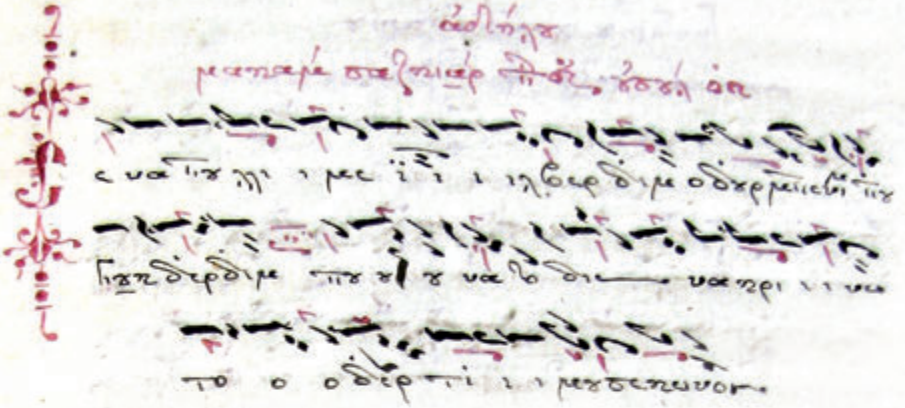
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] :–

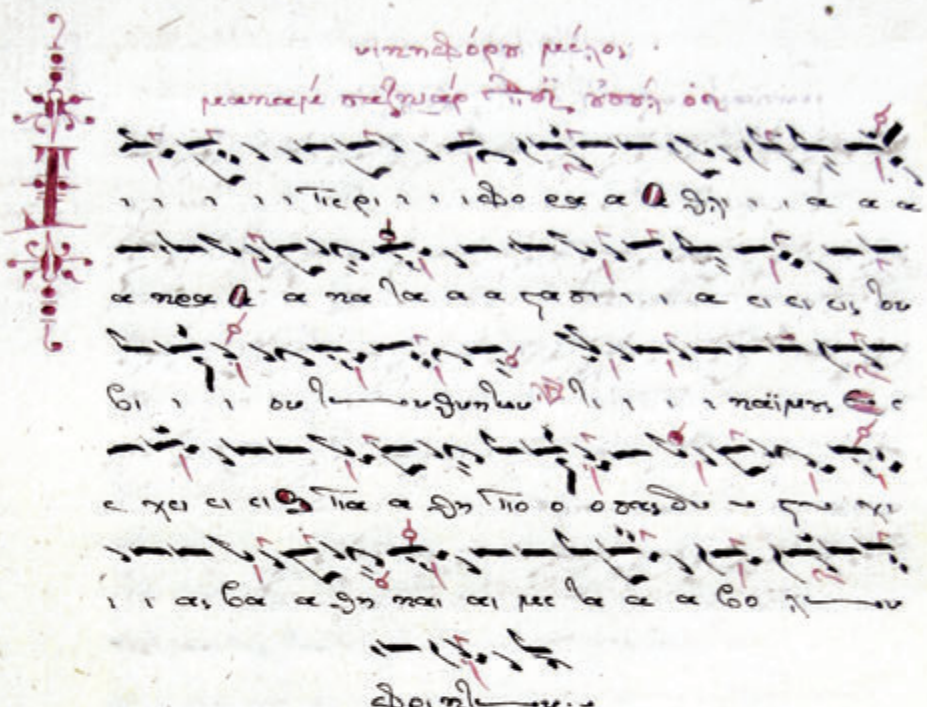
152

293

296

μετὰ νὰ μεῖ κοσμάσῃ , κοσμῆτε νὰ σὲ φοβᾶσθε ,
Ἡ ἀνάστα νὰ ζήσῃτε , πολὺ νικῶμεν νὰ σκεπάσῃ .
μὲ πόσον σᾶς κοπιάσῃ , σᾶς φανῇ ὀλίγα σὲ μένα εἶμαι ,
νὰ ὁμιλῇ ὡς αὐτοὶ αὐτοὶ , ἢ ὡς αὐθαιρεσίαις .
φόβον ἔχομ᾽ ὅλοι ζῶντες , ἐξαίσιοι κακῶν ἔργων ,
μυσῶμαι , ἐσκίλιε αὐτῶμεν , ἀγοραῖς ἀγοραῖς κυκλῶμεν .
ἐφόβ᾽ ὄρεσιν μὲ ὀλίγους , νὰ μεῖλα κάθε ἔτσιμος ,
μὲ λόγον κακοκεφάλιο , μὲ σχῆμα ἀναγκαῖο .
κατέχοντα μὲ αὐθαιρεσίαις , ἐκράτουν μὲ αὐθαιρεσίαις .
Ἡ ἀνὰ ὑπάρχουν κόσμοις , ἐξὸ σᾶς ἀνὰ μὲ σήμερον .
ἡ ἐσὲ σκέπτ᾽ ἐκκλησιαστὴς , μοναχῶν ἐσκεπάσῃσθε ,
σήμερον μὲ ἐκεῖνα χαίρομαι , ἐξόπου ἡ ἐσκεπάσῃσθε .
λοιπὸν αὐτὸν ἐσκέπτ᾽ ἐσκεπάσῃ , ἐξάνεσιν ἀνὰ ἐκπέμψῃ .
μὲ κάμνουσιν νὰ σκεπάσῃ , ἀνὰ ἐκπέμψῃ νὰ ἐκπέμψῃ .
κοσμῆτε λοιπὸν ἐσκέπτ᾽ , κοσμῆτε ἐκκλησιάζ᾽ ,
σκεπὸν ἡ σκεπάσῃσθε ἐκκλησιάζ᾽ ; ἀνὰ μπορῶ σὲ ἐσκέπτ᾽ ;
σκέπ᾽ νὰ μεῖ ἡ σκεπάζῃ , ὀφείλουν σὲ κοσμάζῃ ,
μόνον ἀναγκαιοπούλιος , κάμνει ἡ σκεπάσῃ σὲ ὅλος :—

159

160

Β 309

Β

: ειμι γαρ ουν ο ποιμην ο καλος ειμι ειμι :-

ο ποιμην ο καλος την ψυχην αυτου τιθησιν υπερ των προβατων ,
ο δε μισθωτος και ουκ ων ποιμην ου ουκ εισιν τα προβατα ιδιαι θεωρει τον λυκον ερχομενον και αφιησιν τα προβατα και φευγει και ο λυκος αρπαζει αυτα και σκορπιζει τα προβατα ,
ο δε μισθωτος φευγει οτι μισθωτος εστιν και ου μελει αυτω περι των προβατων .

ειμι ο ποιμην ο καλος και γινωσκω τα εμα και γινωσκομαι υπο των εμων ,
καθως γινωσκει με ο πατηρ καγω γινωσκω τον πατερα και την ψυχην μου τιθημι υπερ των προβατων ,
και αλλα προβατα εχω α ουκ εστιν εκ της αυλης ταυτης κακεινα δει με αγαγειν και της φωνης μου ακουσουσιν ,
και γενησεται μια ποιμνη εις ποιμην .

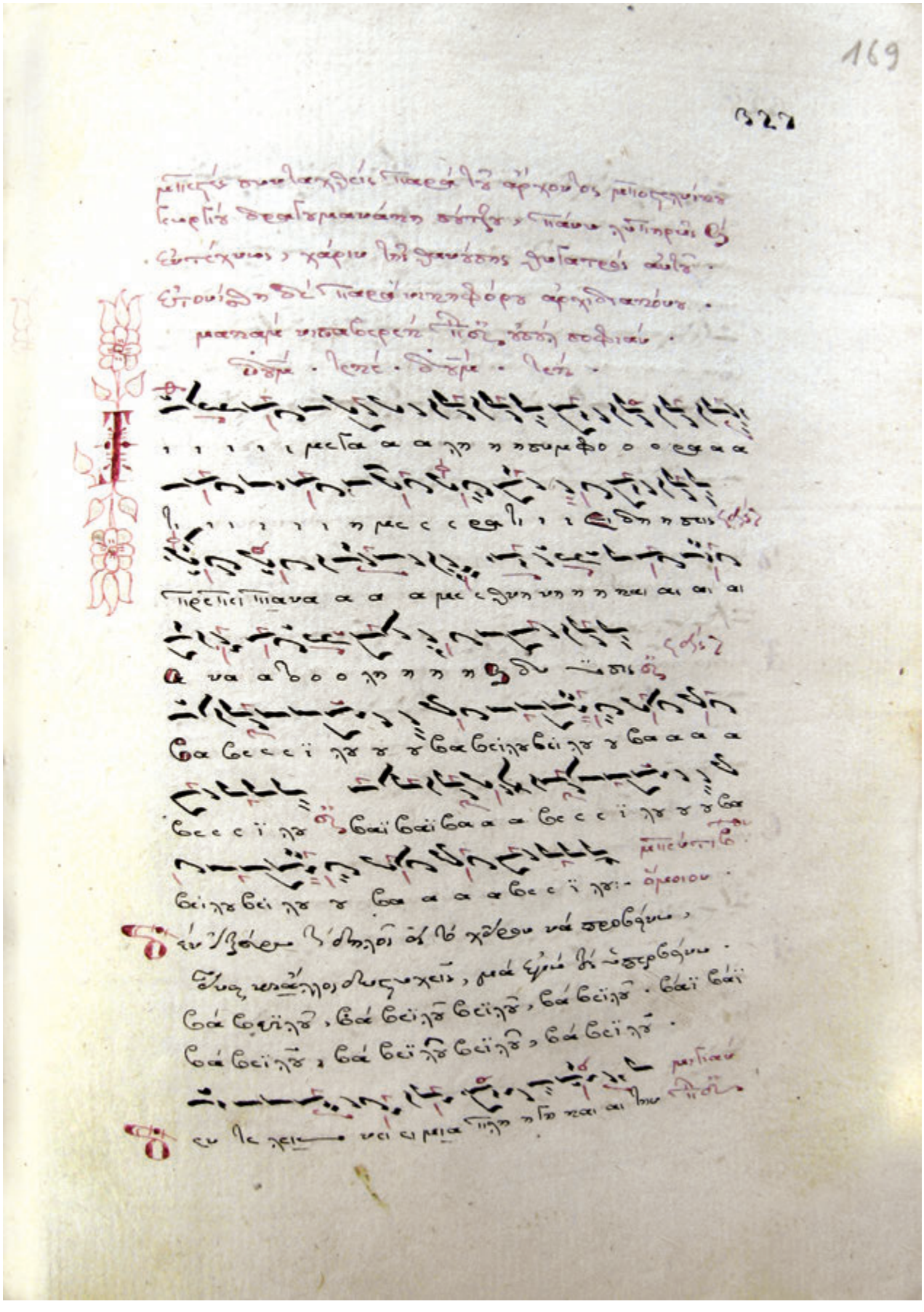
320

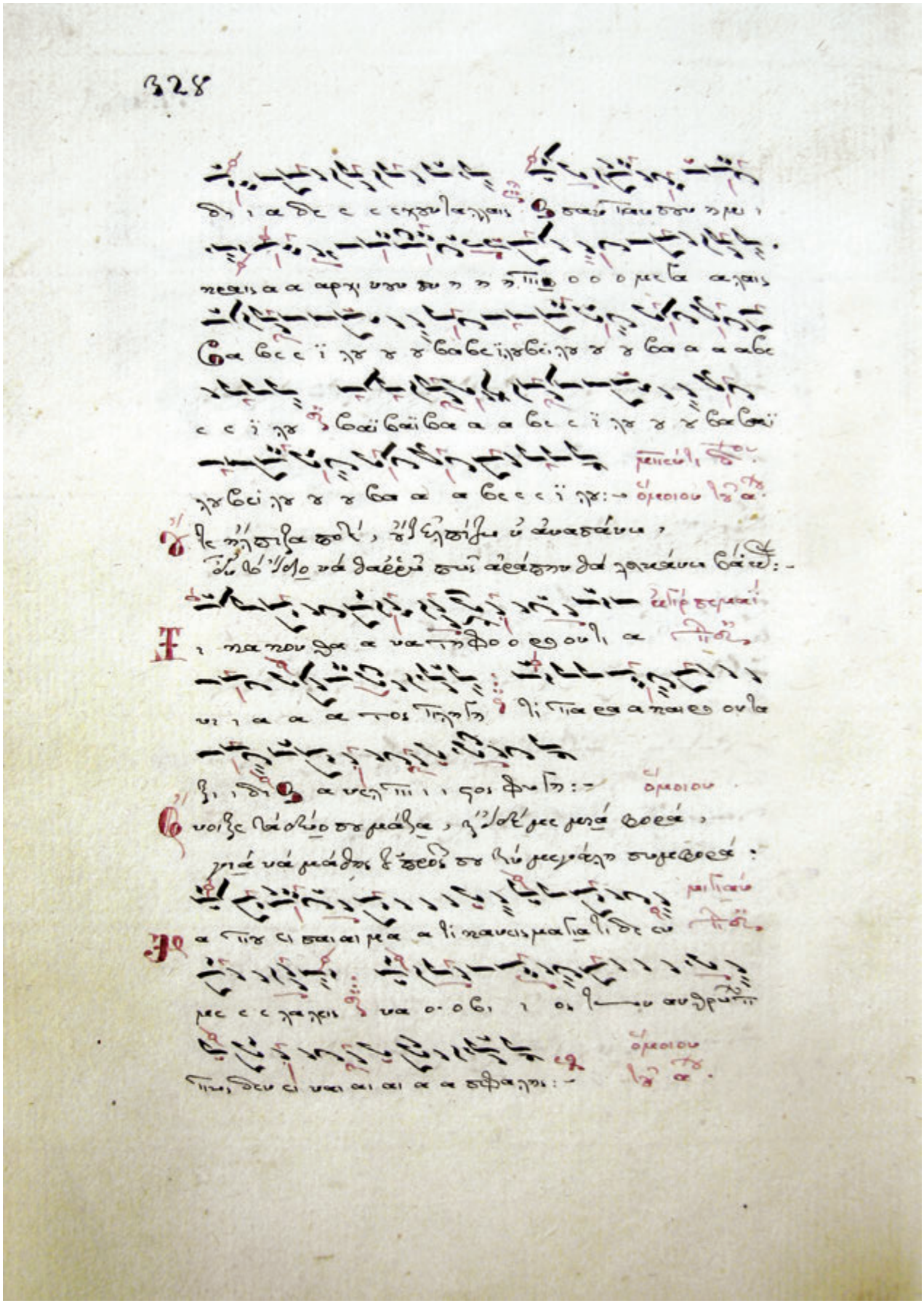
B22

B24

325

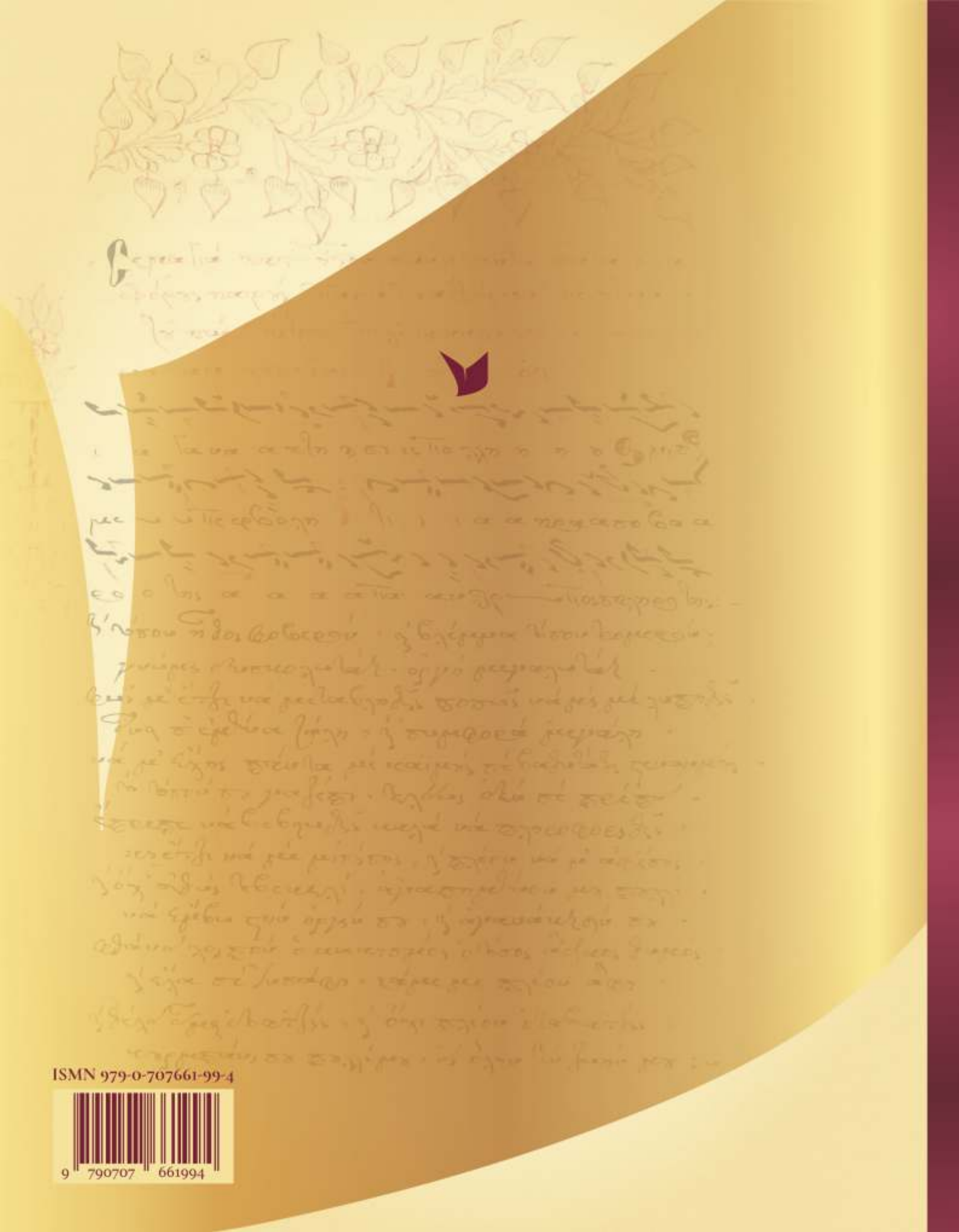
326

328

330

ISMN 979-0-707661-99-4